

Sosiaali- ja terveyslautakunta 16.12.2020 § 125

§ 125

Olosuhdeselvitysten tuottaminen Länsi-Uudenmaan muille kunnille

Valmistelijat / lisätiedot:
Kokko-Pekkola Miia
Laitsaari Susanna
Karhuvaara Marjatta
etunimi.sukunimi@espoo.fi
Vaihde 09 816 21

Päätösehdotus

Perhe- ja sosiaalipalvelujen johtaja Ahlström Mari

Sosiaali- ja terveyslautakunta

1
päättää, että Espoon kaupunki laajentaa Perheoikeudellisten palvelujen
olosuhdeselvitysten tuottamisen koskemaan Kauniaisten kaupunkia ja
Perusturvakuntayhtymä Karviaista aikaisintaan 1.1.2021 alkaen

2
valtuuttaa perhe- ja sosiaalipalvelujen johtajan allekirjoittamaan
yhteistyösopimukset Kauniaisten kaupungin ja Perusturvayhtymä
Karviaisten kanssa.

Käsittely

Päätös

Sosiaali- ja terveyslautakunta

Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

Yhteistyön lainsäädännölliset perusteet

Sosiaalihuoltolain 14 § 2 momentin 12) kohdan mukaan lapsen huollosta ja
tapaamisoikeudesta annetussa laissa säädettyjen tehtävien
järjestämisestä on huolehdittava kunnallisina sosiaalipalveluina.

Lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain 16:ssä säädetään
sosiaalilautakunnalta huoltoriitaoikeudenkäynnissä hankittavasta
selvityksestä.

Kuntien kesken järjestämisvastuu selvityksen laatimisesta määräytyy
lapsenhuoltolain 16 § 1 momentin ja lapsenhuoltoasetuksen 8 § 1
momentin nojalla:

HTL 16.1 §: Lapsen huoltoa tai tapaamisoikeutta koskevassa asiassa tuomioistuimen on tarvittaessa hankittava selvitys sen kunnan sosiaalilautakunnalta, jossa lapsella taikka lapsen vanhemmilla tai muulla asiaan osallisella on asuinpaikka. Jos tällaisella henkilöllä ei ole asuinpaikkaa Suomessa, selvitys on hankittava sen kunnan sosiaalilautakunnalta, jossa henkilö oleskelee.

HTA 8.1 §: Jos tuomioistuin on lapsen huoltoa tai tapaamisoikeutta koskevassa asiassa pyytänyt selvityksen sosiaalilautakunnalta, tämän on tehtävä selvitys yhteistyössä lapsen, lapsen vanhemman, huoltajan ja muun asiaan osallisen asuinpaikan sekä tarvittaessa myös oleskelupaikan sosiaalilautakunnan kanssa.

Käytännössä säännökset tarkoittavat sitä, että päävastuu selvityksen laatimisesta on sen kunnan sosiaalitoimella, jossa lapsi asuu, ja jos vanhemmat tai muut asiaan osalliset asuvat eri kunnissa, selvitys tehdään eri asteisena yhteistyönä virka-apupyynnön perusteella.

Sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionavustuksesta annetun lain 4 §:n mukaan kunta voi järjestää sosiaali- ja terveydenhuollon alaan kuuluvat tehtävät myös hankkimalla palveluja toiselta kunnalta.

Kuntalain 9 §:n mukaan kunta tai kuntayhtymä voi tuottaa järjestämisvastuulle kuuluvat palvelut itse tai hankkia ne sopimukseen perustuen muulta palvelujen tuottajalta. Julkisen hallintotehtävän kunta voi kuitenkin antaa muulle kuin viranomaiselle vain, jos siitä erikseen lailla säädetään.

Kuntalain 54 §:n mukaan kunnalle, kuntayhtymälle tai sen viranomaiselle laissa säädetty tehtävä, jossa toimivaltaa voidaan siirtää viranhaltijalle, voidaan sopimuksella antaa virkavastuulla toisen kunnan tai kuntayhtymän viranhaltijan hoidettavaksi.

Kunnan tai kuntayhtymän hankkiessa laissa säädettyjä palveluja muulta palvelujen tuottajalta sillä säilyy kuntalain 8 §:n 2 momentissa tarkoitettu järjestämisvastuu. Tämän lisäksi palvelujen tuottajan vastuu palveluista määräytyy sen mukaan, mitä kuntalaissa tai muualla säädetään, sekä mitä kunta tai kuntayhtymä ja palvelujen tuottaja sopivat.

Julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 16 §:n mukaan hankintalakia ei sovelleta hankintayksiköiden väliseen hankintaan, jolla hankintayksiköt toteuttavat yhteistyössä ja yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi niiden vastuulla olevat yleisen edun mukaiset julkiset palvelut. Säännöksessä tarkoitettuna yhteistyönä voidaan pitää kuntien välistä kuntalain mukaista yhteistoimintaa. Yhteistyösopimukseen ei sovelleta hankintalakia.

Asian valmistelu ja valmistelun päätöksenteko- ja käsittelyprosessi

Olosuhdeselvitysten laatiminen tuomioistuimelle lapsia koskevissa huoltoriidoissa on vaativaa erityisosaamista edellyttävää työtä. Osaavan ja kokeneen henkilöstön rekrytointi tehtäviin on jo useiden vuosien ajan osoittautunut haasteelliseksi.

Etelä-Suomen Aluehallintovirasto on ohjauskirjeellään 24.6.2019 ohjannut, ettei kunta voi hankkia sosiaalityötä yksityiseltä palvelun tuottajalta siltä osin kuin tehtävään sisältyy julkisen vallan käyttöä, mihin olosuhdeselvitystyö myös lukeutuu. Länsi-Uudenmaan pienissä kunnissa

esiintyy usein myös jääviysongelmia, mikäli olosuhdeselvitystyö tehdään kunnan omana työnä.

Espoon käräjäoikeuden toimialue laajeni 1.12.2019 käsittämään Espoon ja Kauniaisten lisäksi Hangon, Inkoon, Karkkilan, Karviainen, Kirkkonummen Lohjan, Raaseporin, Siuntion ja Vihdin. Espoon käräjäoikeudesta tuli Länsi-Uudenmaan käräjäoikeus. Käräjäoikeudesta oli jo ennen toimialueen laajentumista esitetty toive, että sen toimialueen kuntien asukkaiden olosuhdeselvitykset laadittaisiin keskitetysti Espoossa, ja tämä toive uudistettiin toimialueen laajenemisen myötä. Kauniaisten kaupunki on aiemmin pyytänyt virka-apua Espoon kaupungilta, Espoon kaupunki on laskuttanut Kauniaista toteutuneiden työtuntien mukaan ja yhteistyö on toiminut hyvin.

Yhteistyösopimuksen suunnittelun alkaessa mukana olivat kaikki Länsi-Uudenmaan kunnat. Tässä vaiheessa yhteistyöhön mukaan lähtevät Kauniaisten kaupunki ja Perusturvayhtymä Karviainen. Myös muilla nyt poisjäävillä Länsi-Uudenmaan kunnilla on mahdollisuus liittyä yhteistyösopimuksen piiriin myöhemmässä vaiheessa.

Valmistelussa on huomioitu alueen maantieteelliset etäisyydet, väestömäärä ja edellisten vuosien olosuhdeselvitysmäärät. Länsi-Uudenmaan sote-alueen laajennuksesta johtuen Espoon Perheoikeudelliseen yksikköön on perustettu kaksi uutta sosiaalityöntekijän vakanssia, joista toinen on jo täytetty 1.6.2020 alkaen purkamaan rekrytointivaikeuksista johtuneita jonoja.

Espoon kaupunki hinnoittelee ja laskuttaa palvelut noudattaen omakustannusperiaatetta. Olosuhdeselvitykset on segmentoitu kolmeen eri vaativuusluokkaan selvitykseen käytettävän työajan ja selvityksen laajuuden perusteella. Yhteistyö ei heikennä espoolaisten asiakkaiden palveluja eikä niiden laatua.

Tavoitteena on, että tuomioistuimen pyynnöstä laadittavat olosuhdeselvitykset olisivat mahdollisimman tasalaatuisia riippumatta siitä, minkä Länsi-Uudenmaan kunnan alueella huoltoriidan osapuolet asuvat, ja että yhteistyökuntien asukkaiden saamat palvelut voitaisiin tuottaa laadukkaasti ja kustannustehokkaasti.

Tulevaa toimintaa varten perustetaan ohjausryhmä, joka koostuu Kauniaisten sosiaalipäälliköstä ja perusturvakuntayhtymä Karviaisen perheiden linjan johtajasta. Ohjausryhmän puheenjohtajana toimii Espoon kaupungin lapsiperheiden hyvinvointipalvelujen päällikkö. Ohjausryhmä kokoontuu neljä kertaa vuodessa.

Kauniaisten kaupunki ja Perusturvakuntayhtymä Karviainen ovat käsitelleet asiaa omissa organisaatioissaan ja tehneet päätökset siitä, että lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain 16:ssä säädetyt sosiaalilautakunnalta huoltoriitaoikeudenkäynnissä hankittavat selvitykset tuotetaan yhteistyösopimuksen nojalla Espoon kaupungin Perheoikeudellisten palvelujen yksikössä.

Kauniaisten kaupunginvaltuusto on päättänyt palvelun hankinnasta Espoon kaupungilta 16.11.2020. Perusturvakuntayhtymä Karviaisen yhtymähallitus on päättänyt palvelun hankinnasta Espoon kaupungilta 29.9.2020. Sopimuskuntien sosiaalilautakuntien päätösvalta olosuhdeselvitysten laatimiseksi delegoidaan Espoon kaupungin viranhaltijoille saman sisältöisesti kuin se on delegoitu Espoon kaupungin

sosiaali- ja terveystoimen viranhaltijoiden päätösvallan käyttämistä yksilö- ja ympäristöterveydenhuoltoasioissa koskevassa säännössä.

Yhteistoiminnallisen työpaikkakokouksen pöytäkirja on nähtävillä kokouksessa.

Päätöshistoria